

MAGYAR DROGFIGYELŐ

— EST. 1991 —
Batthyány Lajos
ALAPÍTVÁNY

 drogkutató
intézet

2025 NOVEMBER
V. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

drogkutató
intézet

MAGYAR DROGFIGYELŐ

A Drogkutató Intézet szakmai, tudományos folyóirata

– EST. 1991 –

Batthyány Lajos

ALAPÍTVÁNY

A folyóirat a Batthyány Lajos Alapítvány támogatásával készült

Tartalom

GHB avagy „gina” használat Ausztráliában	4
Zombik a valóságban: a xilazin, ami új szintre emelte az opioidválságot	7
Okos drogok avagy nootropikumok	9
Láthatatlan járvány – kábítószerként használt gyógyszerek Magyarországon. .	12
A láthatatlan járvány – új drogok az EU feketepiacán	15

GHB avagy „gina” használat Ausztráliában

A gamma-hidroxivajsav, közismertebb nevén GHB vagy „gina”, az utóbbi években egyre gyakrabban kerül elő a partidrogok között. Színtelen, szagtalan folyadék formájában terjed, ezért különösen veszélyes, hiszen könnyen észrevétlenül keverhető italokba. A szer kis mennyiségben eufóriát, gátlások oldódását és fokozott társaságkedvet okozhat, ám a határ a kívánt élmény és a súlyos mérgezés között rendkívül keskeny. Túladagolás esetén gyorsan jelentkezhet eszméletvesztés, légzésleállás vagy akár halál is. A GHB különösen alattomos, mert a szervezetben rövid idő alatt lebomlik, így a kimutatása nehézkes, miközben a kockázatai óriásiak. Nem véletlen, hogy a „gina” a nemzetközi sajtóban is hírhedtté vált mint az egyik leggyakrabban használt „date rape drug”. Magyarországon is tiltott szer, amelynek birtoklása és terjesztése súlyos jogi következményekkel jár. Cikkünk célja, hogy bemutassa a GHB használatának hátterét, a túladagolás veszélyeit, és felhívja a figyelmet arra, miért számít az egyik legveszélyesebb partidrognak, az ausztrálok fogyasztási szokásainak és adatainak bemutatásával.

Egy 2024-ben publikált felmérés szerint az ausztrál lakosok 0,2%-a számolt be arról, hogy az elmúlt évben GHB-t használt. Ez alacsony arány más drogokhoz viszonyítva, akár a kannabiszt (11,5%) vagy a kokaint (4,5%) nézzük.¹

Ugyanakkor bizonyos csoportok körében a GHB használata jóval magasabb. 2024-ben azok közül, akik rendszeresen fogyasztottak extasyt és más illegális stimulánsokat (például metamfetamint), 12% mondta, hogy az előző hat hónapban GHB-t is használt. Azok körében, akik rendszeresen injekciós drogokat alkalmaznak, ez az arány 15% volt. Az adatokat évente gyűjtik, és ezek alapján az elmúlt öt évben ezen csoportok körében nőtt a GHB használata.²

A gina fogyasztás magas túladagolási kockázattal jár. Ennek oka, hogy nagyon kicsi a különbség az eufóriát vagy ellazulást kiváltó adag és az eszméletvesztést okozó mennyiség között. Az érintetteknél eszméletvesztés, izomrángások, görcsrohamok és a légzés leállása jelentkezhet. Sajnos, az opioidok okozta túladagolással ellentétben – amely naloxon beadásával visszafordítható – a GHB hatásait nem lehet semmilyen gyógyszerrel megfordítani.³

1 Australian Institute of Health and Welfare. (2024). National drug strategy household survey 2022–2023.

2 Sutherland, R., Chandrasena, U., Karlsson, A., Uporova, J., Tayeb, H., Price, O., ... & Peacock, A. (2024). Australian Drug Trends 2024: Key Findings From the National Ecstasy and Related Drugs Reporting System (EDRS) Interview.

3 Freestone J., Siefried Krista J. (2025). More Australians are overdosing on GHB. But there are ways to reduce your risk. The Conversation.

MAGYAR DROGFIGYELŐ

Térjünk ki a gina okozta függőségre és egyéb következményekre. A GHB-hez kapcsolódó ártalmak az elmúlt tíz évben folyamatosan növekedtek. Különösen szembeűnő, hogy emelkedett a ginával összefűggő mentőhívások, sürgősségi ellátások és kórházi kezelések száma. Például egy ausztrál városban, Viktóriában a GHB-hez köthető mentőhívások 2012 és 2019 között 147%-kal emelkedtek.⁴

Azoknál, akik naponta legalább egyszer használnak GHB-t, komoly függőség alakulhat ki. Ha valaki napi rendszerességgel fogyasztja, mindig ajánlott orvossal konzultálni a szer elhagyása előtt. A hirtelen abbahagyás ugyanis súlyos, sőt életveszélyes megvonási tüneteket okozhat.⁵

A ginát gyakran hallhatjuk a szexuális visszaélésekről, és erőszaktevésekről szóló események kapcsán is. Számos nagy visszhangot kiváltó eset hívta fel a figyelmet a GHB italokba csempészett alkalmazására és a droggal elősegített szexuális erőszakra. Ezek az esetek rendkívül aggasztóak. Ugyanakkor egyéb tanulmányok kimutatták, hogy más szerek – például a kannabisz és még az alkohol is – gyakoribbak a droggal kapcsolatos szexuális erőszakban.⁶

Milyen lehetőségeink vannak a gina okozta ártalmak csökkentésére?

A GHB-ről és az ártalomcsökkentésről való tájékozottság jelentős különbséget hozhat a fogyasztók életében. 31 olyan embert kérdeztek meg, akik az előző évben legalább háromszor használtak ginát.

Ők számos stratégiáról számoltak be, amelyekkel igyekeztek megóvni saját magukat, barátaikat és szexuális partnereiket a GHB használata során. Ezek közé tartozik:

- minden adag gondos kimérése,
- mindig alacsony dózissal kezdeni,
- az adagok időben való szétosztása,
- kerülni a GHB keverését más központi idegrendszeri depresszánsokkal, például alkohollal,
- nyílt kommunikáció a beleegyezésről, szexuális érdeklődésről és határokról, amikor a GHB-t szexszel kombinálják.⁷

4 Arunogiri, S., Moayeri, F., Crossin, R., Killian, J. J., Smith, K., Scott, D., & Lubman, D. I. (2020). Trends in gamma-hydroxybutyrate-related harms based on ambulance attendances from 2012 to 2018 in Victoria, Australia. *Addiction*, 115(3), 473-479.

5 Freestone et al. (2025)

6 Németh, Z., Kun, B., & Demetrovics, Z. (2010). The involvement of gamma-hydroxybutyrate in reported sexual assaults: a systematic review. *Journal of Psychopharmacology*, 24(9), 1281-1287.

7 Freestone, J., Prestage, G., Bourne, A., Ezard, N., Race, K., Nedanoski, A., ... & Siefried, K. J. (2022). Controlling for pleasure and risk: The experiences of sexuality and gender diverse people who use GHB. *International Journal of Drug Policy*, 105, 103747.

MAGYAR DROGFIGYELŐ

Összességében elmondható, hogy sajnos még mindig nem tudni pontosan, miért növekszik a gina használata Ausztráliában. Lehetséges tényezők közé tartozik az alacsony ár és a megnövekedett hozzáférhetőség.⁸

Új felhasználói csoportok – például az injekciós droghasználók és a nők – szintén hozzájárulhatnak az olyan ártalmak növekedéséhez, mint a kórházi kezelések. Ők kevésbé lehetnek jártasak a szer biztonságosabb használati módjaiban. Minde mellett további kutatásokra van szükség annak megértéséhez, hogy miért és hogyan használják a GHB-t ezek az új csoportok.⁹

A GHB hosszú távú egészségügyi és jóléti hatásairól még mindig sokat kell tanulnunk. Ugyanakkor kevés iránymutatás áll rendelkezésre az egészségügyi szakemberek és szolgáltatók számára arra vonatkozóan, hogyan tudnának a leghatékonyabban együttműködni azokkal, akik szeretnék csökkenteni a GHB használatukat. További kutatásokra van szükség annak megértéséhez, milyen tapasztalatokat szereznek azok, akik olyan szolgáltatásokat vesznek igénybe, amelyek célja a GHB fogyasztásának mérséklése vagy a szer elhagyása.¹⁰

Drogkutató Intézet

8 Freestone et al. (2025)

9 Freestone et al. (2025)

10 Freestone et al. (2025)

Zombik a valóságban: a xilazin, ami új szintre emelte az opioidválságot

Amerika utcáin új rém söpör végig – a xilazin, közismertebb nevén zombidrog. Az eredetileg állatgyógyászati nyugtatóként használt szer a fentanillal keverve már több tízezer életet követelt, miközben sebeket, nekrozist és amputációkat okoz a használóknál. A legfrissebb kutatások adatai szerint a xilazin okozta halálesetek száma Pennsylvániában öt év alatt 2%-ról 26%-ra ugrott, Philadelphiában pedig a lefoglalt minták 90%-a tartalmazta a szert. A zombidrog nem csupán Amerikát pusztítja: Európában is felbukkant, az Egyesült Királyságban már regisztrálták az első halálos áldozatot. A kábítószer-fogyasztás határainak eltűnése, a feketepiacok új vegyületei és a politikai dekriminalizációs hullám együttesen olyan lavinát indított el, amelyet csak zéró toleranciával lehet megfékezni.

A xilazin nem opioid, hanem állatgyógyászati nyugtató és izomlazító, amelyet eredetileg lovaknál és szarvasmarháknál alkalmaztak. Az emberi szervezetben azonban életveszélyes légzés- és szívritmuslassulást, továbbá nekrozist okoz – innen a „zombidrog” elnevezés. Heroinnal vagy fentanillal keverve „tranq dope” néven terjed, és a hatásmechanizmusa különösen alattomos: a fentanil eufóriáját meghosszabbítja, de a légzést leállítja. A CDC és a DEA adatai szerint az USA 48 államában találtak xilazint a lefoglalt kábítószerekben, 2022-ben pedig a fentanil por 23%-a tartalmazta ezt a halálos adalékot. A probléma súlyosságát fokozza, hogy a xilazin nem reagál a naloxonra, azaz a túladagolás ellenszere hatástalan ellene.

A National Institutes of Health szerint a xilazin okozta halálesetek 2015 és 2020 között hússzorosára emelkedtek, Pennsylvániában a túladagolások 26%-ában, Marylandben 19%-ában kimutatták a szert. Philadelphiában 2021-ben a laborvizsgálatok 90%-a tartalmazott xilazint. Az adatok döbbenetesek: a fentanil és a xilazin teljesen kiszorította a heroint a helyi feketepiacról. A trend tehát világos: az opioidválság már nem pusztán gyógyszerfüggőségi, hanem polidrog-krízissé vált, ahol minden új keverék még halálosabb, mint az előző. Anne Milgram, a DEA igazgatója találóan fogalmazott: „A xilazin még halálosabbá teszi országunk eddigi leghalálosabb drogját, a fentanilt.”

A zombidrog 2023-ban elérte az Egyesült Királyságot is: a londoni King’s College kutatói azonosították Európa első halálos áldozatát, akinél heroin, kokain, fentanil és xilazin kombinációját mutatták ki. Az eset rávilágít arra, hogy a szer olcsósága – alig ezer forintnyi adagár – vonzóvá teszi a legkiszolgáltatottabb rétegek számára. A brit rendőrség beszámolója szerint a hatása alatt állók „Hulkként tombolnak, majd összeesnek, mint egy élőhalott”.

Bár Magyarországon még nem detektálták a szert, a schengeni nyitottság és a dekriminalizációs trendek miatt elkerülhetetlen, hogy előbb-utóbb megjelenjen.

MAGYAR DROGFIGYELŐ

A kábítószer-kereskedelem és az embercsempészet összefonódása pedig megnehezíti a hatósági kontrollt – az illegális láncban minden gyenge láncszem egy új életet sodor halálba.

A xilazin-krízis nemcsak egészségügyi, hanem morális válság is. Miközben egyes politikai erők a droghasználat „humánus” megközelítését hirdetik, a valóságban tömegek vesznek el az emberi méltóságukat, mielőtt meghalnának. A zombidrog szó szerinti jelentése nemcsak képletes: élőhalottá teszi az embert, testileg és mentálisan egyaránt.

A legnagyobb tanulság ezért az, hogy a liberalizáció mindig megnyitja az utat az újabb szerek előtt, miközben az egészségügy és a bűnüldözés lemarad. A zéró tolerancia ezért nem ideológiai szigor, hanem életvédelmi minimum – a társadalom önvédelmi reflexe egy olyan korban, amikor a „zombik” már nem a filmvásznon, hanem a valóságban járnak közöttünk.

Drogkutató

Okos drogok avagy nootropikumok

A modern társadalomban egyre nagyobb figyelmet kapnak azok az anyagok, amelyek képesek fokozni a mentális teljesítményt – ezek közé tartoznak az úgy nevezett "smart drugs", más néven nootropikumok. E szerek célja, hogy javítsák a koncentrációt, memóriát, tanulási képességet vagy éberséget, különösen stresszes vagy szellemi megterheléssel járó helyzetekben. Bár sokan biztonságos és hatékony megoldásként tekintenek rájuk, használatuk számos kockázatot rejt, különösen egészséges emberek esetében. A nootropikumok különböző típusai eltérő hatásmechanizmussal és mellékhatás-profillal rendelkeznek, így körültekintő alkalmazást igényelnek. Ez az összefoglaló cikk bemutatja a leggyakoribb smart drugs fajtákat, felhasználási területeiket, valamint a lehetséges mellékhatásokat és hosszú távú hátrányokat.

A nootropikumok fajtái

Egy 2022-es publikációban, a szerzők négy fő kategóriába sorolják a nootropikumokat:

- Klasszikus nootropikumok (pl. piracetam)
- Agyi anyagcserét serkentő szerek (pl. vinpocetin)
- Kolinerg szerek (pl. alfa-GPC, citikolin)
- Növényi kivonatok (pl. Panax ginseng, Ginkgo biloba, guarana)

A klasszikus nootropikumokat eredetileg neurológiai betegségek kezelésére fejlesztették ki, de ma már egészséges emberek is használják memóriájuk és tanulási képességeik javítására.

Az agyi anyagcserét serkentő szerek javíthatják az agyi vérkeringést és oxigénellátást, ezáltal fokozva a koncentrációt. Főként idősebb felnőttek körében alkalmazzák a kognitív hanyatlás lassítására, de fiatalabbak is használják a mentális frissesség fokozására.

A kolinerg szerek az acetilkolin szintjét növelik, ami kulcsfontosságú neurotranszmitter a tanulás és memória szempontjából. Gyakran kombinálják más nootropikumokkal (pl. racetamokkal).

A növényi kivonatok természetes stimulánsok, amelyek antioxidáns hatásuk mellett segítenek a mentális éberség fenntartásában. Széles körben elérhetők étrend-kiegészítőként, gyakran használják őket fáradtság, szellemi kimerültség és stressz ellen.¹

1 Malík, M., & Tlustoš, P. (2022). Nootropics as cognitive enhancers: types, dosage and side effects of smart drugs. *Nutrients*, 14(16), 3367.

MAGYAR DROGFIGYELŐ

Milyen betegségek esetében alkalmazzák a nootropikumokat?

A nootropikumok ajánlottak korai agykárosodás esetén, amely memóriazavarral, szellemi visszamaradottsággal és a tudat minőségi romlásával jelentkezik. Ezt az állapotot akut pszichoorganikus szindrómának (POS) nevezik. Általában visszafordítható, de egyes esetekben demenciát is kiválthat. Az akut POS mögöttes okai közé tartozik az agysérülés, fertőzés, stroke vagy mérgezés (alkohol, központi antikolinerg hatású gyógyszerek, illetve szén-monoxid).²

További alkalmazási területnek számítanak a kognitív funkciók krónikus zavarai, mint például a szellemi visszamaradottság vagy a memóriazavarok.³ Ezekben az esetekben viszonylag gyakran alkalmaznak nootropikumokat, azonban hatásosságuk – különösen súlyosabb demencia esetén – megkérdőjelezhető. Úgy tűnik, hogy inkább enyhe kognitív zavarokkal küzdő betegek esetében hatásosak, illetve az úgynevezett jóindulatú időskori feledékenységnél, amikor az agyműködés lassulása már tapasztalható, de demencia még nem alakult ki.^{4, 5}

A nootropikumok egyéb indikációi közé sorolhatjuk a fáradtság, vagy kimerültség okozta memória zavarokat, minimális agyi diszfunkciós szindrómát (gyerekeknél), és az encephalopathiát. Számos nootropikumot regisztráltak kognitív teljesítményjavítóként Alzheimer, skizofrénia, hiperkinetikus rendellenesség, és a demencia vonatkozásában.⁶

Alkalmazás egészséges embereknél

A nootropikumok – állítólagos képességük révén, hogy fokozzák az intelligenciát, javítják a memóriát és a kognitív funkciókat – különösen az egyetemi hallgatók figyelmét keltik fel. Körükben „okos drogokként” (smart drugs) ismertek és mivel a legtöbb nootropikum természetes eredetű, a hallgatók étrend-kiegészítőként vagy recept nélkül kapható gyógyszerként is beszerezhetik őket, és sok más gyógy-

2 Rainer, M.; Mucke, H.A.; Chwatal, K.; Havelec, L. Alcohol-induced organic cerebral psychosyndromes: Partial reversal of cognitive impairments assisted by dihydroergocristine. *Psychopharmacology* 1996, 127, 365–369.

3 Pepeu, G.; Spignoli, G. Nootropic drugs and brain cholinergic mechanisms. *Prog. Neuropsychopharmacol. Biol. Psychiatry* 1989, 13, S77–S88.

4 Benešová, O. Neuropathobiology of senile dementia and mechanism of action of nootropic drugs. *Drugs Aging* 1994, 4, 285–303.

5 Wu, C.-Y.; Hu, H.-Y.; Chow, L.-H.; Chou, Y.-J.; Huang, N.; Wang, P.-N.; Li, C.-P. The effects of anti-dementia and nootropic treatments on the mortality of patients with dementia: A population-based cohort study in Taiwan. *PLoS ONE* 2015, 10, e0130993.

6 Malík, M., & Tlustoš, P. (2022). Nootropics as cognitive enhancers: types, dosage and side effects of smart drugs. *Nutrients*, 14(16), 3367.

MAGYAR DROGFIGYELŐ

szerhez hasonlóan, a nootropikumok is egyre könnyebben elérhetők az interneten. Ugyannakkor, a nootropikumok egészséges emberek általi használata aggodalomra adhat okot, mivel nincsenek klinikai bizonyítékok a hatékonyságukra, biztonságosságukra és társadalmi következményeikre vonatkozóan, különösen hosszú távú használat esetén.⁷

Továbbá, egyes nootropikumok csökkentheti más vegyületek gyógyszerészeti hatását. Az ilyen gyógynövényekből általában nagyobb adagokra van szükség a kívánt hatás eléréséhez, ezért gyakran alkalmaznak növényi kivonatokat. Ezen felül problémát jelenthet a tárolás, az esetleges hamisítás, valamint az eredetiség ellenőrzése. A szintetikus vegyületek előnyei közé tartozik a gyógyszerészeti tisztaság, a hatás specifikussága, valamint a kémiai szerkezet módosításával elérhető hatásfokozás lehetősége. Ezek általában kisebb adagokban is hatásosak, ugyanakkor ez nagyobb túladagolási kockázatot jelenthetnek.

A nootropikumok hatása jelentős egyéni eltéréseket mutathat, és nem minden felhasználó tapasztal számottevő javulást a kognitív teljesítményében. Bár sokan remélik, hogy ezek az anyagok segítenek a koncentráció, memória vagy tanulási képességek fokozásában ez korántsem garantált minden esetben.

Az alkalmazás során gyakori mellékhatások léphetnek fel, mint például fejfájás, álmatlanság, szorongás, emésztési zavarok, vérnyomás-ingadozás, és hosszú távon akár neurotoxicitás is kialakulhat. Nagyon fontos megemlíteni, hogy a különböző szerek együttes használata veszélyes lehet, mivel az interakciók hatása kiszámíthatatlan, és súlyos következményekkel járhat.

Ezen felül, sok nootropikumot nem vizsgáltak kellő mélységben egészséges embereken, így a hosszú távú biztonságos használat nem garantált. Gyakran hangsúlyozzák, hogy a mentális teljesítmény javításának elsődleges módjai nem farmakológiai jellegűek: az elegendő alvás, a rendszeres testmozgás és a kiegyensúlyozott étrend alapvető fontosságúak.

Ajánlasként fogalmazzák meg, hogy a nootropikumokat kizárólag orvosi konzultáció után, megfelelő dózisban és célzottan alkalmazzuk. Különösen fontos az egyéni érzékenység figyelembevétele, főként fiatalok és idősek esetében, akik fokozottan reagálhatnak ezekre a szerekre.⁸

Drogkutató

7 Napoletano, F.; Schifano, F.; Corkery, J.M.; Guirguis, A.; Arillotta, D.; Zangani, C.; Vento, A. The Psychonauts' World of Cognitive Enhancers. *Front. Psychiatry* 2020, 11, 546796.

8 Malík, M., & Tlustoš, P. (2022). Nootropics as cognitive enhancers: types, dosage and side effects of smart drugs. *Nutrients*, 14(16), 3367.

Láthatatlan járvány – kábitószerként használt gyógyszerek Magyarországon.

Az elmúlt félévben hazánkban, nagyon helyesen, a közbeszédben hangsúlyos téma lett a kábítószer-probléma. Ez természetesen főleg a klasszikus illegális szerek – a marihuána, az amfetaminok vagy a kokain – kapcsán jelenik meg. Kevésbé kerül szóba azonban egy olyan jelenség, amely nem kevésbé súlyos, és amely a mindennapokban sokkal közelebb van hozzánk, mint gondolnánk. Ez pedig a gyógyszerek túlzott, illetve kábítószerként történő használata.

A toxikológiai statisztikák, az egészségügyi jelentések és a nemzetközi kutatások mind arra figyelmeztetnek, hogy az altatók, nyugtatók és opioid tartalmú készítményekkel történő visszaélés Magyarországon is komoly társadalmi, egészségügyi és jogi problémává vált. A legfrissebb adatok szerint 2024-ben 5 608 gyógyszer-mérgezést regisztráltak hazánkban. Ezek közül 26 százalék, vagyis közel 1 500 eset kifejezetten élvezeti vagy függőségi indítékból történt. Ez a szám önmagában is aggasztó, de igazán riasztóvá a trend teszi: 2023-ban ugyanis „csak” 906 ilyen esetet tartottak nyilván. Ez azt jelenti, hogy egyetlen év alatt több mint 60 százalékos növekedés következett be! A mérgezések döntő többsége (több mint 60 százaléka) is gyógyszerekhez köthető, ami világosan mutatja, hogy a nem rendeltetésszerű vagy túlzott gyógyszerhasználat nem szűk rétegek problémája, hanem széles körben jelen lévő jelenség. Persze a kép árnyalt, az adatok szerint a mérgezések hátterében nem mindig szándékos droghasználat vagy tudatos visszaélés áll, de az élvezeti és függőségi indítékok arányának gyors növekedése figyelmeztető jel. Ez arra utal, hogy egyre többen fordulnak a gyógyszerekhez nem terápiás céllal, hanem önkezelés, menekülés vagy tudatmódosítás eszközeként.

A kezelési statisztikák is alátámasztják a fenti trendet. A 2023-as adatok szerint a kezelésbe lépő kliensek körében – ahol az illegális kábítószer használói mellett a nem rendeltetésszerű gyógyszerhasználók is megjelennek – az „egyéb szerek” kategóriába sorolt nyugtatók és altatók aránya 14,8 százalékot tett ki. Az opioidok aránya 2,7 százalék volt, de fontos látni, hogy a nyugtatók és altatók külön kimutatva is szerepelnek: a nem „elterelés” keretében kezelésbe lépőknél 8,2 százalék tartozott ebbe a csoportba. Ez a szám bár elsőre nem tűnik kiugrónak, de valójában jól jelzi a jelenség súlyát, hiszen a nyugtatók és altatók hosszú távú, orvosi felügyelet nélküli használata erős függőséget okozhat.

Magyarországon szerencsére nem bontakozott ki az opioid-válság olyan mértékben, mint a tengerentúlon. Mi is többször felhívtuk a figyelmet, hogy az USA-ban már vezető halálok a fentanil. De a hazai adatok sem megnyugtatóak. 2012 és 2021 között az összes opioidhatóanyag-felhasználás 4,73-ról 6,75 napi átlagdo-

MAGYAR DROGFITYELŐ

zisra nőtt 1 000 lakosra vetítve. Bár ez nemzetközi összehasonlításban közepes szintnek számít, a növekedés iránya aggodalomra ad okot. A felhasználás túlnyomó többsége a járóbeteg-ellátásban történik, ami a kontroll gyengülését jelenti: a betegek otthon, sokszor laza felügyelet mellett jutnak hozzá a készítményekhez. Mindenekelőtt a tramadol és a különféle kombinált készítmények dominálnak, de az oxikodon felhasználása is nőtt. Bár a morfin és a hidromorfon csökkenő tendenciát mutat, a gyógyszerfelhasználás szerkezete arra figyelmeztet, hogy a betegek jelentős része rendszeresen találkozik ezekkel a hatóanyagokkal. Minden opioid-tartalmú készítmény receptköteles, a kodein-tartalmú köhögéscsillapítók is csak vényre érhetők el – ez fontos védelmi vonal, ugyanakkor nem akadályozza meg teljesen a visszaéléseket.

Az utóbbi években egyre többször kerül szóba a pregabalin és a gabapentin. Ezek a szerek eredetileg neuropátiás fájdalomra és epilepsziára alkalmazott gyógyszerek, de egyre inkább megjelentek a kábítószerként használt szerek palettáján. A készítmények alkalmazási előírása már külön is figyelmeztet a visszaélés kockázatára. Hasonlóképp a klasszikus benzodiazepinek mellett az úgynevezett „Z-szerek” – zolpidem, zopiclon – is visszaélés célpontjai lettek, hiszen rövid hatású, gyorsan nyugtató-altató hatású tablettákról van szó. Az ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) felmérés szerint a 15–16 éves magyar diákok körében a recept nélkül használt nyugtatók és altatók fogyasztása nagyjából megfelel az európai átlagnak. Ez a megfogalmazás azonban nem ad okot megnyugvásra: a serdülők körében már az „átlagos” szint is azt jelenti, hogy több ezer fiatal próbálta ki vagy rendszeresen használja ezeket a gyógyszereket orvosi javallat nélkül. A fiatakorai gyógyszerhasználat különösen veszélyes, mert könnyen vezethet hosszú távú pszichés és testi függőséghez, valamint rontja az iskolai teljesítményt és a társas kapcsolatok minőségét. Ezért ez nem pusztán egészségügyi kérdés, hanem társadalmi jelenség is egyben. Amikor egyre többen fordulnak a nyugtatókhoz és altatókhoz a mindennapi stressz, a szorongás vagy a feszültség oldására, az azt mutatja, hogy a közösség nem tud megfelelő választ adni a mentális terhek növekedésére. A gyógyszer ilyenkor pótszerként lép be, de valójában csak elodázza a problémát, miközben új, sokszor még súlyosabb bajokat okoz.

Pozitív fejlemény, hogy 2024-ben Magyarországon hivatalos szakmai irányelv jelent meg az opioid-használati zavar kezelésére. Az irányelv célja, hogy egységes és korszerű szakmai kereteket biztosítson a metadon- és buprenorfin-alapú kezelésekhöz. Az opioid agonista terápia bizonyítottan hatékony eszköz a függőség kezelésében, és a hazai irányelv megjelenése előremutató lépés. Ugyanakkor a nyugtató- és altatófüggőség kezelésére még mindig kevés célzott program és kapacitás áll rendelkezésre, pedig az adatok szerint egyre nagyobb szükség lenne rá.

A nem rendeltetésszerű gyógyszerhasználat Magyarországon nem látványos, nem a bulvárlapok címlapját uraló jelenség. Nem látjuk a nyílt utcán, nem okoz azonnal bűnözési hullámot, nem jelenik meg fesztiválokon. De a statisztikákból világosan

MAGYAR DROGFIGYELŐ

kirajzolódik, hogy csendben, de folyamatosan terjed. Ha most nem állítjuk meg, a következő évtized egyik legnagyobb egészségügyi és társadalmi kihívásává válhat. Az első lépés megtörtént, hiszen a kábítószerekkel kapcsolatos törvénycsomag beemelte a tudatmódosító szer fogalmát a BTK-ba. Ez azt (is) jelenti, hogy aki egyébként legális gyógyszerekkel kereskedik, azokat kábítószerként árulja, az ugyanolyan eljárásban részesül, mint a drogdíler. Ugyanakkor a tiltás és a büntetés mellett legalább ilyen fontos a család szerepének erősítése, a felelősségteljes szülői nevelés, a körültekintő orvosi gyakorlat, a támogató közösségek és a világos szabályozási keretek. Mert a gyógyszerek azért vannak, hogy segítsenek, de rombolni is tudnak, ha helytelenül vagy túlzott mértékben használjuk őket.

Téglásy Kristóf

Forrás:
OSAP 1570 jelentés_2024.pdf
Country summaries | www.espad.org
Lyrica, INN-pregabalin
002289 Opioid irányelv_Honlapra_24-12-14

A láthatatlan járvány – új drogok az EU feketepiacán

A Reuters 2025. június 5-i cikke szerint Európát soha nem látott mértékű drogfenyegetés sújtja. Új, rendkívül erős szintetikus opioidok és dizájner drogok árasztják el a kontinens illegális piacait az Európai Unió Kábítószer Ügynökségének (European Union Drugs Agency) éves jelentése alapján.

A jelentés leírja, hogy több új szintetikus opioid jelent meg az EU drogpiacon, köztük a rendkívül veszélyes nitazének, amelyek erőssége többszöröse a már ismert, és önmagában is jelentős számú túladagolós halálesethez köthető fentanylének.

Az új, szintetikus szerek sajátossága, hogy laboratóriumban gyorsan és olcsón előállíthatók, ezért gyakorlatilag bármely ország drogpiacon könnyen megjelenhetnek. Az Európai Unióban évente több tucat új szer jelenik meg. Ezek többsége kevésbé szabályozott, gyógyászatilag nem tesztelt, és gyakran ismeretlen hatásokkal jár. Míg egy évtizeddel ezelőtt az európai drogpiacon főként a klasszikus kábítószerek, például a heroin, a kokain vagy a kannabisz uralták, ma már a dizájner drogok és új pszichoaktív szerek jelentik a legnagyobb fenyegetést.

Az európai kábítószer kereskedelem hálózata határokon átívelő, így Magyarország is potenciális célpontja lehet a terjesztésnek. A kokain lefoglalás rekordot döntött. 419 tonnát foglaltak le egyetlen év alatt, 2023-ban, ami világosan mutatja, hogy a kereslet nő, és a terjesztés egyre szervezettebb és agresszívebb formákat ölt. A lefoglalás főbb helyszínei belga, holland és spanyol kikötők. Ezek a fő bejutási pontjai az EU térségbe a kokainnak, és innen terjed tovább más tagállamok felé.

A zéró tolerancia politikája segít megelőzni a kereslet növekedését. A szigorú szabályozás és következetes jogalkalmazás révén alacsonyan tartható a kábítószerekhez való hozzáférés, különösen a fiatalok körében, akik az új szerek fő célcsoportját alkotják. Az új dizájner drogok gyakran úgy kerülnek forgalomba, hogy megjelenésük és hatásmechanizmusuk alapján nem lehet azonnal felismerni veszélyességüket. A felhasználók, főként a fiatal korosztály, nincs tudatában annak, hogy az adott szer potenciálisan halálos. A zéró tolerancia tehát nem a szigorú öncélú megnyilvánulása, hanem a közegészségügy érdekeit szolgáló stratégia, amely a keresletcsökkentés eszközeként funkcionál.

A fejlemények indokoltá és szükségessé teszik a Magyarországon bevezetett szigorú szabályozások fenntartását és megerősítését. A zéró tolerancia nem csupán egy büntetőjogi keretrendszer, hanem prevenciós és közegészségügyi eszköz is, amely védelmet nyújt a társadalom legsérülékenyebb csoportjai számára is, különösen a fiatalok és a szociálisan hátrányos helyzetűek körében.

MAGYAR DROGFIGYELŐ

Ennek a politikának köszönhetően Magyarország eddig el tudta kerülni az olyan mértékű kábítószer-járványt, mint amelyet Nyugat-Európa vagy az Egyesült Államok tapasztal. Ott ugyanis a laza szabályozás és a liberalizált hozzáállás következtében a kábítószer használat normalizálódott, és ez közvetlenül összefügg a túladagolások számának növekedésével és a droggal kapcsolatos bűncselekmények számának növekedésével.

Tény, hogy az új anyagok terjedése és a hozzájuk kapcsolódó egészségügyi kockázatok egyre gyorsabban jelennek meg, a hatóságok pedig gyakran csak utólag tudnak reagálni. Ebben a kontextusban a megelőzés elsődleges eszköze továbbra is a szigorú szabályozás és a zéró tolerancia lenne.

A magyar jogalkotó egyértelműen kiáll amellett, hogy a magyar társadalom védelme csak akkor biztosítható, ha a drogpolitikát nem csupán humánus, de következetes és tudományosan megalapozott keretek között működtetjük. A zéró tolerancia jelenleg az egyetlen eszköz, amely képes megállítani a drogok terjedését és tartózkodásra ösztönözni azokat, akik a veszélyes szerek kipróbálásának küszöbén állnak.

Velencei Szabolcs

Forrás:

<https://www.reuters.com/business/healthcare-pharmaceuticals/surge-new-opioids-designer-drugs-threatens-europe-eu-drug-agency-warns-2025-06-05/>